

قزوین:نخستین مجلس شورای اسلامی ایران

بر اساس اصل ۹۹ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، شورای نگهبان وظیفه نظارت بر انتخابات را بر عهده دارد. به موجب تفسیر شورای نگهبان، نظارت یاد شده در این اصل «نظارتی استصوابی» است که شامل تمام مراحل اجرایی انتخابات از جمله تأیید و رد صلاحیت کاندیداهاست. تلقی برخی از نظارت بر انتخابات، ایجاد نوعی محدودیت در حقوق سیاسی مردم است، حال آنکه در میان خبرگان قانون اساسی (۱۳۵۸) چنین دیدگاهی دربارهٔ مسألهٔ نظارت و حقوق مردم وجود نداشته است. تلاش تدوین‌کنندگان قانون اساسی در این جهت بوده است که ضعف قدرت مردم در تقابلی با قوا و نیروهای رسمی دولتی (بویژه قوهٔ مجریه) از راه یک نهاد ناظر جبران شود؛ از این رو این نظارت به معنای نظارت فراقانونی و به منزلهٔ دخالت در اجرای انتخابات و گزینش کاندیداهای محسوب نمی‌شود. در این راستا عدلای این شبهه را در ذهنیت خود دارند که اصول مربوط به نظارت شورای نگهبان در قانون اساسی، اصولی غیردموکراتیک بوده و فقط در قانون اساسی ایران جا دارد. اینان همواره در صدد محدود کردن نقش نظارتی این شورا هستند تا جایی که خواستار جایگزینی نظارت استصوابی به جای نظارت استصوابی هستند؛ چیزی که نه ضمانت اجرا دارد و نه فایده‌ای بر آن مترتب است. حال این سؤال جای تحقیق و بررسی دارد: نهادهای مشابه عملکرد این نهاد در کشورهای دیگر بویژه کشورهای دارای ساختار دموکراتیک وجود دارد یا نه؟

■ **آیا در کشورهای دارای نظام دموکراتیک، نهاد مشابه شورای نگهبان وجود دارد؟**

در اکثر کشورهای دنیا به منظور اعمال نظارت بر انتخابات، مراجعی قانونی وجود دارند. «شورای نگهبان» در جمهوری اسلامی ایران، «دادگاه قانون اساسی» در ترکیه، «شورای قانون اساسی» و «دیوان عالی عدالت» در فرانسه، «دادگاه قانون اساسی» در آلمان، «مجلس نمایندگان» و «سننا» در آمریکا، «مجلس عوام» در انگلستان و «دادگاه قانون اساسی» در روسیه، این نقش نظارتی را ایفا می‌کنند.بنابراین مشابه شورای نگهبان قانون اساسی ایران، در کشورهای دیگر هم نهادهایی تحت عنوان شورا یا دادگاه وجود دارند که وظیفه آنها نظارت بر صحت انتخابات است: تنها تفاوتی که وجود دارد آن است که در دیگر کشورها این نظارت در نهایت به دادگاه قانون

اساسی، دادگاه عالی عدالت، شورای قانون اساسی، دیوان عالی کشور یا نهاد مشابه دیگری که واپسین تصمیم را گرفته و بر برابر این تصمیم به شخص یا نهادهای پاسخگو نیست، ختم می‌شود. به عبارت دیگر وجود نهاد نظارتی در دیگر کشورها مورد تردید نیست، تنها مایهٔ ناهماهنگی متفاوت است که آن هم به ساختار سیاسی – حقوقی کشورها بستگی دارد. در واقع آنچه موجب ایجاد شبهه مبنی بر نبود نهاد نظارتی بر انتخابات می‌شود، صرفاً نشأت گرفته از عدم آگاهی از حقوق اساسی و نظام انتخاباتی دیگر کشورهاست، اگرچه نظام انتخاباتی در غرب دارای یک صافی ظریف است که جریان انتخابات را کنترل می‌کند. به عنوان نمونه در فرانسه برای آنکه نامزدی فرد جهت تصدی مقام نمایندگی مردم رسمیت یابد، لازم است حدود ۵۰۰ نفر از نمایندگان –اعم از نمایندگان مجلس یا شوراها– و… او را تأیید کرده باشند و به عبارتی یکی نومان صلاحیت وی را امضا کنند. طبق قانون، این ۵۰۰ نفر باید لاقلاً از ۳۰ استان مختلف کشور باشند و از هر استان بیش از ۵۰ امضا نمی‌شود جمع کرد. بنابراین فقط افرادی می‌توانند به عنوان نامزد خود را مطرح کنند که صلاحیت خود را قبلاً در سطوح کشوری به نمایش گذارده باشند. فرانسوی‌ها معتقدند این تأیید صلاحیت از ظهور به قول آنان «پاروشیستیستاها» یعنی افرادی که به یکباره در میدان سیاست ظاهر شده و رأی مردم را با خود همراه می‌کنند، ممانعت به عمل می‌آورد. در راستای مقایسه عملکرد شورای نگهبان با نهادهای مشابه در دیگر کشورها باید به نکات زیر توجه کرد.

۱– در برخی کشورهای انتخابات به معنای شرکت مردم در امر گزینش نمایندگان پارلمان وجود ندارد. به عنوان نمونه پارلمان آفریقای جنوبی ۳۰۰ عضو دارد که ۶۰ نفر از جانب رئیس‌جمهور انتخاب می‌شوند و ۲۴۰ عضو دیگر از بین تمام کاندیدهای سراسر کشور که بیش از ۱۰ هزار نفر هستند بر اساس شرایط و به وسیله یک کمیته دولتی گزینش می‌شوند. در قانون اساسی کشور عربستان

سعودی نیز حضور مردم به صورت انتخابات و شرکت در انتخابات مصداق ندارد تا جایی که در قانون اساسی این کشور، تعبیر بیعت با پادشاه استفاده شده‌است. متن ماده ۶۱ قانون به این شرح است: «بیاع المواطنين الملك علی کتاب‌الله تعالی و سنه رسوله و علی السمع و الطاعة فی العسر و اليسر و المنشط و المکره»

۲– در کتب حقوقی، مجالس قانونگذاری به ۲ نوع مجالس عالی که تحت عناوینی مثل مجلس سنا، اعیان، لردها و… تشکیل می‌شود و مجلس عادی که نمایندگان مبعوثان تمام ملت در آن دور هم جمع می‌شوند، تقسیم شده‌است. برخی کشورهای جهان مانند ژاپن، مجارستان، مصر، بلژیک، انگلستان، فرانسه، سوئد، نروژ، آمریکا، دانمارک و… دارای سیستم دومجلسی و برخی مانند ایران از سیستم تکمجلسی برخوردار هستند؛ از این رو نحوه انتخاب نمایندگان مجلس شورای ایران را باید با نوع دوم مجلس کشورهای دو مجلسی مقایسه کرد، چرا که در ایران مجلس عالی قانونگذاری وجود ندارد.

■ **مراجع اعمال نظارت بر انتخابات در دیگر کشورها**

به طور کلی نظارت بر انتخابات در کشورهای جهان توسط ۵ نهاد زیر انجام می‌پذیرد.

۱– **دادگاه قانون اساسی**

در بسیاری از کشورهای مومکراتیک جهان، نظارت بر صحت انتخابات توسط دادگاه قانون اساسی انجام می‌پذیرد. در این راستا می‌توان به کشورهای زیر اشاره کرد.

اتریش: در کشور اتریش دادگاه قنون اساسی که اعضای آن با پیشنهاد هیأت دولت و با حکم رئیس‌جمهور و دیگران به وسیله مجلس ملی و شورای فدرال انتخاب می‌شوند، بر صحت انتخابات نظارت دارند.
لیتوانی: در فلیپین که دارای نظام ۲ پارلمانی است، هر یک از ۲ مجلس، دادگاه قانون اساسی مخصوص خود را دارند. هر دادگاه از ۹ نفر تشکیل می‌شود. ۳ نفر قاضی از دیوان عالی کشور و دیگران از حزب اکثریت و اقلیت هر کدام ۳ نفر معرفی می‌کنند. از ۳ قاضی هر کدام سابقه بیشتری دارد به ریاست دادگاه برگزیده می‌شود. دادگاه قانون اساسی وظیفه نظارت بر انتخابات و مصوبات مجلس را دارد.

بلغارستان: مطابق ماده ۶۶ قانون اساسی بلغارستان، هر گاه صحت انتخابات مورد تردید باشد، موضوع می‌تواند طبق قانون به دادگاه قانون اساسی آحاله شود.

سوریه: مطابق اصل ۶۲ قانون اساسی سوریه، در صورتی که طبق تحقیق و گزارش دادگاه عالی قانون اساسی، صحت انتخابات مربوط به نمایندهای مخدوش باشد، مراتب ظرف یک ماه به وی ابلاغ و از کار برکنار می‌شود.

آلمان: طبق قانون اساسی آلمان، رسیدگی به صحت انتخابات بویژه از راه تصویب اعتبارنامه‌های نمایندگان، همچنین سلب مصونیت و عزل آنها از سمت نمایندگی از اختیارات مجلس نمایندگان است. هر گاه به تصمیم‌های مجلس یادشده در این مورد، یعنی تأیید یا رد اعتبارنامه نماینده یا نمایندگانی یا سلب مصونیت و عزل وی یا آنها اعتراضی وجود داشته باشد، رسیدگی به آن از اختیارات دادگاه قانون اساسی است. دادگاه قانون اساسی فدرال، عالی‌ترین دادگاه و یکی از قابل احترام‌ترین و قدرتمندترین نهادهای جمهوری فدرال آلمان است.

قرقیزستان: طبق بند ۳ ماده ۸۲ قانون اساسی قرقیزستان، قانونی‌بودن انتخابات ریاست‌جمهوری، را دادگاه قانون اساسی تأیید می‌کند.

۲– **شورای قانون اساسی**

فرانسه: طبق اصل ۵۸ قانون اساسی فرانسه، شورای قانون اساسی بر حسن اجرای قانون انتخابات ریاست‌جمهوری نظارت می‌کند. این شورا به اعتراض‌ها رسیدگی کرده و نتایج انتخاب را اعلام می‌کند. در دوره‌های گذشته رسیدگی به شکایات‌ها و اعتراض‌ها دربارهٔ انتخابات مجلس ملی و مجلس سنا با استفاده از مکانیسم «تصویب اعتبارنامه‌ها» به عهده خود این‌مجالس بوده است. قانون اساسی ۱۹۵۸ میلادی این صلاحیت را به شورای قانون اساسی واگذار کرد. (۵۹)، شورا پس از بررسی و رسیدگی می‌تواند بر حسب مورد، شکایت را رد یا انتخابات را باطل یا اینکه نتایج اعلام شده را اصلاح کند. به موجب اصل ۵۸ قانون اساسی، شورای قانون اساسی نظارت بر صحت انتخابات، رسیدگی به اعتراض‌ها

مقایسه کارکرد شورای نگهبان با نهادهای نظارتی مشابه در دیگر کشورها

شورای نگهبان ما شورای نگهبان آنها

- لیلا نعمتی*

مجلس سنا تشکیل شده است. از مهم‌ترین اختیارات مجلس عوام کانادا، اختیار تأسیسی یعنی امکان تغییر و اصلاح بخش‌های اعطاف‌پذیر قانون اساسی، تأیید اعتبارنامه نمایندگان و برکناری آنهاست.

۴– **وزارت کشور**

در برخی کشورها نیز وزارت کشور وظیفه نظارت بر انتخابات را بر عهده دارد.

انگلستان: در انگلستان، نخست‌وزیر، وزیر کشور را تعیین می‌کند و وزارت کشور، طبق قانون، مسؤولیت نظارت عالی بر بررسی و تأیید و رد صلاحیت نامزدهای نمایندگی مجلس را بر عهده دارد.

نظارت بر انتخابات ریاست‌جمهوری در آمریکا:

بر اساس قانون اساسی ایالات متحده، پس از مبارزه انتخاباتی در درون احزاب (عملاً ۲ حزب جمهوری خواه و دموکرات) و تعیین نامزدهای هر یک از احزاب برای هیأت نمایندگان، مردم هیأت انتخاب‌کنندگان رئیس‌جمهوری را برمی‌گزینند. نظارت قانونی بر این روند به وسیله وزارت کشور انجام می‌شود.

فرانسه: طبق قانون اساسی جمهوری پنجم فرانسه پس از اصلاحات ۱۹۶۲ میلادی، وزارت کشور نظارت بر بررسی صلاحیت نامزدهای ریاست‌جمهوری و نمایندگی مجلس را بر عهده دارد. کسانی به انتخابات راه می‌یابند که وزارت

کشور در نهایت صلاحیت آنها را تأیید کند.

۵– **شورای عالی انتخابات**

در برخی کشورها نیز شورایی موسوم به شورای عالی انتخابات، نظارت بر حسن اجرای انتخابات را بر عهده دارد. در این راستا می‌توان به کشور ترکیه اشاره کرد. ترکیه؛ طبق ماده ۶۷ قانون اساسی ترکیه، انتخابات و همه‌پرسی‌ها تحت سرپرستی و هدایت قوه‌قضائیه و بر اساس آزاد، برابری، مستقیم و مخفی بودن آرا انجام می‌شود. ماده ۷۹ نیز بیان می‌دارد: «انتخابات تحت اداره عمومی و نظارت ارگان‌های قضایی انجام می‌شود. شورای عالی انتخابات تمام اقدام‌های اجرایی را به منظور تضمین برگزاری مناسب و منظم انتخابات از آغاز تا پایان به انجام رسانده، تحقیق و تصمیم درباره شکایت‌های رسیده درباره تخلف‌های قبل و بعد از رأی‌گیری و تعیین انتخاب مجدد اعضای مجلس اعلای ملی ترکیه را اتخاذ می‌کند. هیچ اعتراضی از سوی هیچ مقامی به تصمیم شورای عالی انتخابات وارد نیست. شورای عالی انتخابات مرکب از ۷ عضو اصلی و ۴ عضو علی‌البدل است. ۷ نفر از اعضای آن توسط مجلس عمومی دادگاه عالی استیفاف انتخاب شده و ۳ نفر دیگر توسط مجلس عمومی شورای ایالتی با رأی مخفی و با داشتن اکثریت مطلق از بین اعضای خود انتخاب می‌شوند.

■ **مقایسه عملکرد این نهادها با شورای نگهبان**

سیستم نظارت بر انتخابات در دیگر کشورها، دائرمدار نظارت استصوابی است؛ نظارتی که می‌تواند به‌رغم رأی قاطع مردم به نمایندگان، بسنا به ملاحظه‌هایی به عدم صدور اعتبارنامه به نماینده منتخب یا ابطال نمایندگی وی و حتی ابطال انتخابات به تصمیم‌گیری در تغییر انتخابات وارد‌شود.
مجلس عوام کانادا نیز مواردی چون تأیید اعتبارنامه نمایندگان و برکناری آنهاست. همچنین طبق اصل ۶۲ قانون اساسی سوریه، دادگاه عالی قانون اساسی می‌تواند صحت انتخابات مربوط به نماینده‌ای را مخدوش کند.
عدم پاسخگویی مرجع نظارتی به هیچ نهادی درباره تصمیم‌اتخاذی:از جمله‌نتایج نظارت استصوابی، عدم لزام به پاسخگویی به نهادهای دولتی و نیز عدم است. قانون اساسی کشورها آشکارا به این اصل اساسی تأکید دارد. مطابق ماده ۷۹ قانون اساسی ترکیه «انتخابات تحت اداره عمومی و نظارت ارگان‌های قضایی انجام می‌شود. هیچ اعتراضی از سوی هیچ مقامی به تصمیم شورای عالی انتخابات وارد نیست.»
Le Conseil Constitutionnel Statue, En Cas De Contestation, Sur La R’egularite’ De Le’lection Des De’pute’s Et Des Se’nateurs»

مطابق این اصل، شورای قانون اساسی در صورت درگیری بر سر مطابقت انتخاب نمایندگان و سناتورها با قانون، تصمیم‌گیری می‌کند. قانون اساسی ایالات متحده نیز در این باره می‌گوید: «هر یک از مجلسین داور انتخابات، نتایج آن و خصوصیات اعضای مربوط به خود هستند.

«Each Hose Shall Be The Judge Of The Electin, Returns, And Qualifications Of Its Own Members…»

با دقت نظر در عبارات اصل ۵۹ قانون اساسی فرانسه، بویژه کلمه «Statue» که مصدر آن «Statuer» به معنای «مر کردن، فرمان دادن، رأی دادن، با قدرت و تسلط انجام دادن و فرمودن» است، چنین استنباط می‌شود که شورای قانون اساسی در تطبیق انتخابات خود هستند.

مطابق این اصل، شورای قانون اساسی در صورت درگیری بر سر مطابقت انتخاب نمایندگان و سناتورها با قانون، تصمیم‌گیری می‌کند. قانون اساسی ایالات متحده نیز در این باره می‌گوید: «هر یک از مجلسین داور انتخابات، نتایج آن و خصوصیات اعضای مربوط به خود هستند.

«Each Hose Shall Be The Judge Of The Electin, Returns, And Qualifications Of Its Own Members…»

با دقت نظر در عبارات اصل ۵۹ قانون اساسی فرانسه،

بویژه کلمه «Statue» که مصدر آن «Statuer» به معنای «مر کردن، فرمان دادن، رأی دادن، با قدرت و تسلط انجام دادن و فرمودن» است، چنین استنباط می‌شود که شورای قانون اساسی در تطبیق انتخابات خود هستند.

مجلس سنا تشکیل شده است. از مهم‌ترین اختیارات مجلس عوام کانادا، اختیار تأسیسی یعنی امکان تغییر و اصلاح بخش‌های اعطاف‌پذیر قانون اساسی، تأیید اعتبارنامه نمایندگان و برکناری آنهاست.

می‌کند. در بند ۵ اصل اول قانون اساسی آمریکا، کلمه «Judge» استفاده شده و این لغت در اصطلاح حقوقی به معنای «فضלות و دلاوری کردن» است. از منظر حقوقی یکی از خصایص و ویژگی‌های تصمیم‌هایی که توسط قاضی یا داور اتخاذ می‌شود، الزام‌آور بودن و امریت داشتن آنهاست. از این رو مجلسین ایالات متحده (نمایندگان و سنا) داور انتخابات، نتایج آن، خصوصیات اعضا و صلاحیت نمایندگان هستند و از این حیث دارای نظارتی استصوابی هستند چرا که اگر غیر از این بود، استتعمال الفاظی چون «Judge» و «Statue» بی‌مورد و نیلجی می‌نمود و ضرورتی در استفاده از آنها نبود. حال آنکه کامل‌ترین نوع نظارت، نظارت «استصوابی» است. مضمون اصل ۹۹ قانون اساسی ایران نیز شبیه اصل ۵۹ قانون اساسی فرانسه است و تنها، مرجع نظارت، مغفول است، بنابراین از لحاظ تطبیقی در تفسیر اصل ۹۹ می‌توان به قانون اساسی فرانسه رجوع کرد و منظور از ماهیت استصوابی این نظارت را بهتر فهمید. همچنین طبق اصل ۶۴ قانون اساسی نروژ، به نمایندگان منتخب، اعتبارنامه اعطا خواهد شد که توسط مجلس مورد بررسی و تصویب قرار خواهد گرفت. عبارت «تصویب» به طور صریح بر نظارت استصوابی دلالت دارد.

قدرت ابطال نمایندگی یا ابطال انتخابات: با توجه به مواد قانون اساسی کشورهای دیگر نیز براحتی می‌توان استنتاج کرد وظیفه نهاد نظارتی بر انتخابات در آن

کشورها نیز یک نظارت استصوابی است که می‌تواند در نهایت نمایندگی یا جریان انتخابات را باطل اعلام کند. به عنوان نمونه، اصل ۴۷ قانون اساسی روملی آشکارا بیان می‌دارد مجمع بزرگ ملی در صحت یا عدم صحت انتخاب هر نماینده صلاحیت داشته و نسبت به صحت یا ابطال انتخاب وی تصمیم می‌گیرد. بی‌تردید این نص قانونی، بر نظارت استصوابی که قدرت ابطال انتخابات را دارد، تأکید می‌کند. همچنین اصل ۵۹ قانون اساسی فرانسه اعلام می‌دارد شورا پس از بررسی و رسیدگی می‌تواند بر حسب مورد شکایت را رد یا انتخابات را باطل یا اینکه نتایج اعلام شده را اصلاح کند. در این راستا اصل ۵۵ قانون اساسی ژاپن نیز تصریح دارد: «مفولت درباره صلاحیت اعضای هر یک از مجالس به عهده همان مجلس خواهد بود. محروم کردن هر یک از نمایندگان از سمت نمایندگی، باید به تصویب حداقل دوسوم از نمایندگان حاضر در جلسه برسد.» از این رو نهاد نظارتی در ژاپن که خود مجلس است می‌تواند با وجود رأی مردم به نماینده‌ای وی را از این سمت محروم کند. افزون بر این از مهم‌ترین اختیارات مجلس عوام کانادا نیز مواردی چون تأیید اعتبارنامه نمایندگان و برکناری آنهاست. همچنین طبق اصل ۶۲

قانون اساسی سوریه، دادگاه عالی قانون اساسی می‌تواند صحت انتخابات مربوط به نماینده‌ای را مخدوش کند.

عدم پاسخگویی مرجع نظارتی به هیچ نهادی درباره تصمیم‌اتخاذی:از جمله‌نتایج نظارت استصوابی، عدم لزام به پاسخگویی به نهادهای دولتی و نیز عدم است. قانون اساسی کشورها آشکارا به این اصل اساسی تأکید دارد. مطابق ماده ۷۹ قانون اساسی ترکیه «انتخابات تحت اداره عمومی و نظارت ارگان‌های قضایی انجام می‌شود. هیچ اعتراضی از سوی هیچ مقامی به تصمیم شورای عالی انتخابات وارد نیست.»
Le Conseil Constitutionnel Statue, En Cas De Contestation, Sur La R’egularite’ De Le’lection Des De’pute’s Et Des Se’nateurs»

عام و فراگیر بودن نظارت (از ابتدای انتخابات تا پایان آن): از دیگر ویژگی‌های نظارت بر انتخابات در دیگر کشورهای هم‌تند نظارت شورای نگهبان، فراگیر بودن نظارت است. یعنی این نظارت شامل تمام مراحل جریان انتخابات است. با استناد به اصل ۵۸ قانون اساسی فرانسه، «شورای قانون اساسی نظارت بر صحت انتخابات، رسیدگی به اعتراض‌ها و اعلام نتایج انتخابات را بر عهده دارد، از این رو این نظارت در برگزیده تمام مراحل شکایت از طرف افراد ذی‌نفع ندارد، در چند از این طرف شکایت از طرف افراد ذی‌نفع ندارد، در چند از این

روهنگز نیز شورا می‌تواند در موضوع وارد شود». همچنین اصل ۷۹ قانون اساسی ترکیه تصریح دارد شورای عالی انتخابات تمام اقدام‌های اجرایی را به منظور تضمین برگزاری مناسب و منظم انتخابات از آغاز تا پایان به انجام رسانده، تحقیق و تصمیم درباره شکایت‌های رسیده درباره تخلف‌های قبل و بعد از رأی‌گیری و تعیین انتخابات مجدد اعضای مجلس اعلای ملی ترکیه را اتخاذ می‌کند.

■ **کارشناس ارشد حقوق جزا و جرم‌شناسی منبع: بهران**

آمریکا–روسیه در آرزوی تغییرات

- امیرعلی ابوالفتح

«از ۴ ساعت پیش روابط آمریکا و روسیه تغییر کرده است». دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور آمریکا ادعای جدیدی را مطرح کرد. وی در کنفرانس خبری با حضور ولادیمیر پوتین، رئیس‌جمهوری روسیه در هلسنینکی و پس از ۲/۵ ساعت مذاکره خصوصی پشت درهای بسته از آغاز عصر جدیدی در روابط مسکو و واشنگتن خبر داد. با این حال، نه ترامپ و نه پوتین از توافقات سخنی به میان نیاوردند. شاید تنها توافق بیان شده در برابر خبرنگاران، اهدای توپ جام‌جهانی از جانب رئیس‌جمهوری روسیه به ترامپ و پذیرش این هدیه از جانب رئیس‌جمهوری آمریکا بوده‌است!

به هر حال، دیدار سرران آمریکا و روسیه در حالی در هلسنینکی فنلاند برگزار شد که ۲ کشور بر سر موضوعات متعددی با یکدیگر اختلاف نظر جدی دارند. آمریکایی‌ها در تلاشند با تهدید و ارباب رقبای سیاسی – اقتصادی خویش از جمله روسیه، خود را در جایگاه تک ابرقدرتی پس از دوران فروپاشی بلوک شرق تثبیت کنند. ادبیات به کار گرفته شده از سوی دونالد ترامپ در سفر اخیرش به اروپا حکایت از آن دارد که آمریکایی‌ها قصد دارند خواسته خود را از میزان بودجه دفاعی کشورهای عضو ناتو تا موضوع برگزیتی و ساخت خط لوله گاز از روسیه به آلمان، به دیگران تحمیل کنند.

ترامپ ساعاتی قبل از دیدار با پوتین، روسیه، چین و اتحادیه اروپایی را دشمنان آمریکا خواند. دشمنی با روس‌ها نیز از قفقاز شمالی و شرق اوکراین شروع می‌شود و تا سوریه در غرب آسیا و شبه‌جزیره کره در شرق آسیا گسترش می‌یابد. روسیه حتی به تلاش برای تأثیر‌گذاری بر نتایج انتخابات آمریکا متهم شده‌است. با توجه به چنین رویکردی، نشست سران آمریکا و روسیه بعد از ۸ سال وقفه، چشم‌انداز بهبود روابط میان ۲ کشور را ارائه نمی‌کند. البته دونالد ترامپ بارها بر اشتیاق خود برای تغییر در روابط با روسیه تأکید کرده و حل مشکلات جهانی بدون کمک و مساعدت روس‌ها را غیرممکن خوانده‌است.

با این حال به نظر نمی‌رسد درباره نحوه تعامل با روسیه، دونالد ترامپ بتواند حرف نهایی را در آمریکا برزند. در آستانه دیدار هلسنینکی، کمیته اطلاعاتی سنا تحت کنترل هم‌حزبی‌های ترامپ بر اتهام دخالت روسیه در انتخابات سال ۲۰۱۶ – صحه گذشت و وزارت دادگستری دولت ترامپ نیز علیه ۱۲ روس به اتهام هک سرورهای کامپیوتری حزب رقیب یعنی حزب دموکرات اعلام جرم کرد. این دو اقدام نشان می‌دهد ترامپ و مشاورانش برای بهبود روابط با مسکو راه بسپار دشواری پیش رو دارند.

شدت حملات بی‌پروای خبرنگاران آمریکایی و اروپایی به هر دو رئیس‌جمهوری در کنفرانس خبری درباره موضوع اتهام دخالت روسیه در انتخابات اخیر آمریکا حکایت از آن دارد که آنگونه که ترامپ مدعی است روابط ۲ کشور از ۴ ساعت متقابل در دیدار در هلسنینکی تغییر نکرده است. ضمن اینکه با وجود لفاظی‌های ترامپ در کنار پوتین، دولت آمریکا هیچ یک از سیاست‌های تهاجمی خود علیه روسیه را کنار نگذاشته است. در تمام اسناد امنیتی که توسط دولت ترامپ منتشر شده است، روسیه به همراه چین، ۲ رقیب تجدیدنظرطلب توصیف شده‌اند که باید به طرق مختلف از جمله افزایش بودجه‌های نظامی، تقویت توانایی‌های سایبری، تحریم‌های اقتصادی یا حتی راه‌اندازی جنگ‌های تجاری مهار شوند.

البته روس‌ها نیز همانند چینی‌ها، در واکنش به رویکرد تهاجمی آمریکا، سیاست مقاومت و اقدام متقابل را در پیش گرفته‌اند. در چنین شرایطی، رسیدن به توافق آنگونه که ترامپ در لفظ از آن سخن به میان می‌آورد، دور از انتظار خواهد بود، جز اینکه رئیس‌جمهوری آمریکا همچون دیدار با رهبر کره‌شمالی، اهداف تبلیغاتی – انتخاباتی را از دیدار با رئیس‌جمهوری روسیه مد نظر داشته باشد. این نمایش با دست همگان به اجرا درآمد؛ با این‌سن حال اینکه در پس این نمایش تغییرات بنیادین در مناسبات خصمانه ۲ کشور رخ داده باشد، دور از انتظار خواهد بود.

منبع: پایگاه‌رصد

سلام وطن ۶۶۴۱۳۹۴۲